

Grimztanti sala

Tikėkime, kad paskutinę valandą britų šaltas protas ir pražūtis baimė suras priemonių skęstančiam laivui išgelbėti.

Pensininkams 4.00 sv. Anglijoje.
Atskiro numerio kaina — 12 p.
Už laikraštį kieno nors spausdinamų
jų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redak-
cija nesilima atsakomybės.

Valančiaus kūrybos grožis

J. Kuzmickis

Kiekvieno kalba, pasakojimo būdas skirtingas. Vieni pasakoja daiktaiškai, paprastai, lakoniškai; kiti — vaizdingai, naudodami palyginimus, ištištus, sušukimus, atkurdami gyvus vaizdus. Šitokią skirtingą minčių išreiškimą, naudojant rūpestingai parenkamus žodžius ir sujungiant juos į pasakotojų būdingus sakinius, vadiname stiliumi.

Juo labiau kiekvienas rašytojas turi savitą stilių, kuris pasižymi skirtingu meniniu išsakymo būdu, ypatingu išvidiniu braižu, menine mąstysena.

M. Valančius, gerai pažinęs lietuvių liaudį ir jos šnekamąją kalbą bei vaizdingumo priemones, sukūrė gyvą, dinamišką stilių, kuris sutvyska ypatingu grožiu, jei paskiri jo kūrinių balsu skaitomi. Galima įsivaizduoti anų laikų lietuvišką šeimą, susispietusią apie tėvą, motiną ar kurį vaiką, garsiai skaitantį „Palangos Juzę“ ar „Valikų knygėlę“. Gyva kalba, vaizdingi, sodrūs vaizdai, komiško bei humoro priekškonai, aiškumas, racionalus objektyvumas veikte veikė ne tik protą, bet ir jautrią sąžinę. Taisyklingi lietuviški žodžiai, nuvalyti nuo svetimybų ir meniškai įrikuoti į vaizdingus sakinius, sugestysiai skleidė giliai apmąstytas didaktines bei moralines idėjas — pamaldumą, blaivybę, teisingumą, darbštumą, mokslo siekimą, praktiškumą, net tautinį susipratimą.

a) **Stilius — tai žmogus**, teisingai pastebėjo prancūzas E. Hello. Koks gi žmogus buvo vysk. Motiejus Valančius, kad geriau suprastume jo savitą stilių?

Gimęs laisvų valstiečių pasiturinčioje šeimoje, mokėsis Žem. Kalvarijos dominikonų mokykloje, Varnių kunigų seminarijoje ir Vilniaus aukštojoje seminarijoje; kapelionavęs Moziriaus ir Kražių mokyklose, profesorėvas pirmą Vilniaus, paskum Peterburgo dvasinėje akademijoje (1840-1844), rektorėvas Varnių kun. seminarijoje (1845-1850) ir nuo 1850 m. iki mirties (1875) vyskupavęs Žemaičių vyskupijoje, išsiugdė tvirtą valią ir griežtą charakterį. Nepaisydamas nestiprios sveikatos, buvo nepaprastai darbštus, gerai apsiskaitęs ir mokojo net keturias svetas — lotynų, lenkų, vokiečių ir prancūzų — kalbas. Uoliai lankydams parapijas, puikiai pažino ne tik Žemaitiją, bet ir visą kraštą, o taipgi žmones, jų šnekamąją kalbą, tautosaką, papročius ir visą buitį. Netrumpą savo gyvenimą, anot A. Baranauko, buvo apsirovęs darbais. V. Biržiškai jis buvo nesuprantamas, mįslingas, tačiau istorikui J. Stakauskui — lietuviško nusistatymo nepakeičiamas veikėjas.

Anot V. Vanago, nestokodamas meninės nuovokos, labiau mėgęs ne estetines subtilybės, o vaizdinius šiuurštumus, savo estetinėmis pažiūromis buvęs arčiausia baroko literatūros ir pasakojamosios liaudies kūrybos.

M. Valančius nepiešė kaip pragiedrulių

ieškojęs Vaizgantas gamtos vaizdų ir giliau nenagrinėjo kaip vėliau V. Mykolaitis Putinas veikėjų vidaus. Jis, tartum lietuviškas šauklys ar senovės žynys, pasakojo, kurstė tautinę sąmonę, naudodams sektingą pavyzdžių paskatą, nedorų žmonių atgrasą. Jo veikėjų charakteristika glaušta, konkreti, lakoniška, vaizgantiškai neįstęta, tačiau išsami, spalvinga, ryškumui net suhiperbolinta ekspresyviomis šnekamosios kalbos priemonėmis:

„Išleidamas Zukas turėjo vos aštuoniolika metų amžiaus savo. Akys jo buvo rudos, plaukai garbanoti, veidas baltas, augamas vidutinis, pats tiesus ir liemeningas it nendrė. Žodžiu sakant, gražus buvo jaunikaitis“ (Palangos Juzė).

Maža Jonkelė „niekuomet nesėdo prie valgio nei nuo to kėlės nepersigėnogusi ir bent Tėvė mūsų nesukalbėjusi. Guldamas ir keldamas sveikint tėvus savo... Plaukeliai jos baltai geltoni it lineliai, akelės žydrios, rankelės smulkios, nuplautos. Gražiai užvis šventą rytą apdaryta, tikrai buvo it aniolėlis“ (Pal. Juzė).

Gal būt, Valančiaus veikėjų charakteristikai stūga plastiškumo, tačiau jo apstu spalvų, natūralumo, fotografinio tikslumo, analizės su baiginiu apibendrinančiu teiginiu.

b) **Stiliaus dvasią sudaro rašytojo kalba**, kuri kūriniui įkvepia gyvybę ir įtaigą. M. Valančius, gyvendamas glaudžiam sąlytyje su realiu gyvenimu ir liaudies žmonių, sėkmingai naudojosi gyvosios kalbos ištekais. Jei, kaip J. Račkauskas teigia, net prancūziškai kalbėjęs su žemaičių akcentu, savaime aišku, prisirinko ir isiminę šūnis spalvingų provincializmų — žemaitiškų žodžių, jais itin praturtinamas mūsų bendrinė kalba.

Valančiaus veikėjas nepatogu paprastai eiti: jie turi bėdėti, dūrinti, kaukšėti, kioblinti ir koblinėti, nėsintis, kumbrinti, styrinti, skrajoti, spūdinti, šarpuoti, plūšėti, nutekti, paskysti (išsivaikščioti), permaujoti (išlandžioti), panokti (pavyti), tvylinti ir p.

Paminėtini ir tokie jo vartojami žodžiai, kaip: priekaktis („kozirkas“), pasaitas (raištis), lovos ištietuvė, vakartis (v. užkandas), skaninis (skanumynas), skurliotas (kojoms apvietoti), gluodas, gludus (lygus), plempiti (gerti), pūškuoti (giliai alsuoti), nuplūkti (sušilti), kniaustis (veidu į pagalbę), šliukuoti (lynoti), švykšti (dūsuoti) ir k.

M. Valančiaus stilių ypačiai pagyvina ištištukai (onomatopėjiniai žodžiai, sudaryti garsų pamėgdžijimo būdu); juos J. Jašinskaitė aptaria nekaitomais žodžiais, kuriais reiškiami įvairių veiksmų sukelti garsai ar pojūčiai. Gausiai vartojami ištištukai M. Valančiaus stilių itin sugyvina:

„Buvo pašalus, aš bežiopsodamas su savo klumpėmis šliukšt paslydau, žlakt išvirtau, tabalai-tabalai, bir-bir nuo skar-

M. Dobužinskio sukaktis

Šiomet sueina 100 metų nuo žinomo dailininko Mstislavo V. Dobužinskio gimimo. Jo tėvas rusų armijos generolas, kilęs iš senos Lietuvos bajorų šeimos, o motina buvo rusė, novgorodietė. (Gal dėl to kieno M. Dobužinskis laikomas rusų dailininku).

Neminint plačios Dobužinskio veiklos Rusijoje ir Vakarų Europoje, norisi bent keliais žodžiais pažymėti jo darbą ir nuopelnus Lietuvoje.

I Lietuvą jis atvyko 1923 m. ir čia greitai išvystė plačią meninę veiklą.

„Kurį laiką mokęs Kauno Meno mokykloje, jis atidaro savo meno studiją. Aktyviai dalyvauja žygiuose, kurių tikslas buvo apsaugoti meninius ir kultūrinius paminklus. 1933 m. važinėjo po visą Lietuvą, piešdamas istorinės ir meninės vertės paminklus. Šiuo laikotarpiu jis sukūrė dekoracijas apie 40 spektaklių Kauno teatre, surengė keletą parodų. 1935 m. jis nuvyko į Londoną su Lietuvos Valstybės baletu, kur dekoravo keturis spektaklius. 1938 m. žymus aktorius Mykolas Čechovas įsteigė Londone teatro studiją ir pasikvietė Dobužinskį jam padėti.“ (Dirva).

Kaip matome, M. V. Dobužinskis paliko savo pėdsakus ir Londone. O taip pat Paryžiuje ir New Yorke, kur 1957 m. ir pasimirė.

Paminėtina, kad būdamas komisijos nariu valstybės ženklui nustatyti, jis parašė studiją apie Vyty. Taip pat skelbė straipsnius apie mūsų vėliavą.

Mėgo jis ir vidaus architektūrą: suprojektavo prezidento rūmų, Vyty D. gimnazijos Klaipėdoje ir Karo muziejuje dekoracijas. Tačiau didžiausias Dobužinskio nuopelnas, kuriuo jis pagarsėjo visame pasaulyje, buvo teatro dekoracijos.

Prof. St. Kolupaila apie Kauno Valstybiniam teatre atnaujintą „Faustą“ taip esąs išsireiškęs:

„Tačiau „Faustas“ atsigavo. Žymus menininkas M. Dobužinskis pagamino naujas dekoracijas, nepaprastai puikias, bene pačias geriausias mūsų operos istorijoje. Neužmirštama buvo gotiškų skliautų perspektyva bažnyčios prieangyje. Opera buvo naujai pastatyta ir turėjo didelį, pelnytą pasisekimą. Per 25 metus teko matyti tą

džio rietėjau, medeliai, girdi, rietant traktą traktą lūžo“.

Lapė „palindusiam čakš įkando. Tas ašai sušuko ir sakė: „Ei, šit tu laukani!“ Kitam lendant, sprakt išpyrė į galvą; tas capt sugrobė lapei už uodegos, bet ta ištraukusi blykš pasirodė po stalu. Apnikta purst-purst braižė it katę, sugauta klapst-klapst su dantis brazdino, smeigęs kąsti ir tarsi apmirė. Visi ki-ki juokės. Bet lapė, staiga atgijusi, strup stojos ir pataukš pro duris išspruko“.

(bus daugiau)

operą kitose scenose ir filmuose, bet nė vienas pastatymas negalėjo prilygti kauliškui.“ (Dirva).

Pagaliau prisimintina, kad M. V. Dobužinskis „išvedė į svietą“ mūsų garsųjį dailininką M. K. Čiurlionį, kurio gimimo šimto metų sukaktį šiemet taip pat minime. (Plačiau apie tai žiūr. V. Bičiūno straipsnį).

M. Dobužinskio šimto metų sukakties proga Čikagoje Čiurlionio galerijoje surengta dailės paroda — Lietuva.

Kalbama, kad Vilniuje, kur daugiausia jo Lietuvoje darytų darbų išsaugota, norima įsteigti M. Dobužinskio vardo galeriją.

GYDYTOJAS IR ŪKININKAS

Argentinoje Mendozos provincijoje daktaras Jonas Kunca ne tik gydo žmones, bet taipogi ūkininkauja. Kartu su broliu ir kitais dalininkais jie įsigijo ūkį, kuriame vien pomidorais buvo užsodinta 50 ha. Dr. Kunca išrinktas vietos ūkininkų delegatu derėtis su vyriausybe dėl produktų kainos.

JAV LIETUVIŲ ISTORIJA ANGLIŠKAI

Prof. dr. A. Kučas paruošė spaudai savo Amerikos lietuvių istorijos lietuviškos laidos anglišką versiją „Lithuanians in America“, talkinamas J. Boley. Šį veikalą numato išleisti Lietuvių Enciklopedijos leidykla.

Zenta Tenisonaitė

ŠIRYT

Širyt, vos tik pradėjus aušti, pragydo negirdėtas paukstis. Svelniai, lyg nežinodamas koku tembru dainuot ir sveltinti raištuotą rytą.

Atsilepė kiti. Ir visas choras, tarytum šventos giesmės palydovai. Bematant subangavo oro bangomis alai svajingos sutartinės. Ar tu širyt girdėjai?..

Ar tu matei berželio naują drabužėlį? Šilkinį, žalią ir romantišką, papuoštą sidabrinėmis sagutėmis. Ar tu matei?.. Ar tu matei?..

Pavasaris vėl kviečia mus išgerti dieviškąjį džiaugsmą. Svalgina tulpės žiedo turinys... Nektaru kvepia Dievo žalumynas... Išgerk širyt gyvybės žaizdos elektryą. Tegu rytuojas laukia...

(Bus daugiau)

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

AUSTRALIJOS LIETUVAITĖ — SLIDINĖJIMO MOKYTOJA

Prieš kelerius metus Australijoje susipažinusi su sniego sportu ir ji pamėgusi, Ugnė Kazokaitė ryžosi pasiekti nepasiekiamo: pasidaryti slidinėjimo instruktore Austrijoje. Dar Australijoje išbandžiusi savo sugebėjimus ir ištvėrmę šlame sporte, ji prieš beveik pusantų metų išvyko į Europą išbandyti savo laimės. Tai, ką ji buvo pasiekusi Australijoje, buvo daug, tačiau instruktore Austrijoje negalėjo būti, nes ji vietinė, ne iš Austrijos. Austrijoje ji perėjo sunkų bandymų stažą, sėkmingai išlaikė reikalavimus egzaminus ir jau samdoma kaip kvalifikuota slidinėjimo mokytoja pačioje Austrijoje, žinoma žiemės sporto kurorte Fugene. Čia ji sėkmingai išdirbo visą sezoną ir kviečiama pasirašyti sutartį dar kitiems dviems sezonams. Tačiau žinodama savo pajūgumą ir kvalifikaciją, ji nesiskubina susirūti ir dailosi patrauklesnių pasiūlymų ar sąlygų.

S. KUDIRKA LIUDIJŲ ATSTOVŲ RŪMUOSE

Kovo 13 d. Simas Kudirka liudijų JAV Atstovų rūmų Prekybos laivyno ir žuvininkystės komiteto apklausinėjimose.

Iš Simo Kudirkos pareiškimo, kurį perskaitė jo vertėja Rima Mironienė, ir atsakymų į kongresmanų paklausimus labiau apaiškėjo, kaip jis buvo sovietams atiduotas, sumuštas ir parvežtas Lietuvon, kur buvo nuteistas kalėti 10 metų griežto režimo stovykloje, ir dėka bendrų nenuilstamų Amerikos žmonių pastangų 1974 m. jam pavyko išsivaduoti iš kalėjimo ir su šeima atvykti į Ameriką.

BUVO UŽPULTAS J. KAJECKAS

Per Velykas, dienos metu prie pasiuntinybės namų gatvėje buvo užpultas ir sunkiai sužeistas Lietuvos atstovas Juozas Kajeckas. Policija nuvežė į ligoninę, kur buvo suteikta pirmoji pagalba, susiūtos žaizdos prie pat smilkinio. Tai jau trečias kartas, kai min. J. Kajeckas buvo užpultas ir sužeistas prie pat pasiuntinybės rūmų.

DVASIOS NUODAI

Vienas klasikas parašė legendą apie paslaptingą ežerą Averną (Avernus — be-paukštis). Iš jo gelmių kyla nuodingi garai, kurie užmuša kiekvieną gyvį, įkvėpusį jų tvaiką. Skrenda per jį erelis. Galingi sparnai pradeda silpti, žvalios akys aptemsta, ir pagaliau erdvų galiūnas krinta kaip akmuo į nuodingas gelmes. Tiruliuoja vėversėlis. Saldžiai skamba jo giesmė. Dausų giesmininkas randa savo kapą juoduose vandenyse.

Nors tai tik legenda, bet ji puikiai pavaizduoja žmogaus gyvenimą. Jame randame uždraustų malonumų ežerą, kuris iš tolo atrodo nekalts, bet prisitartinusiai aukai neša mirtį. Ne vienas žmogus, pilnas pasitikėjimo, nevengia jo, tikisi, kad perskridęs pakrantę, šiek tiek pasklandęs virš tamsių vandenų, jis vėl grįš į saugias, nepavojingas padanges. Iš tikrųjų, tai yra Dievo gerumo bandymas. Išdidumą seka žiaurus puolimas. Dvasios sparnai nusilps, vidinis džiaugsmas miršta, užnuodyta siela praranda Dievo vaikų laisvę. Ji tampa nuodėmės ir apgaulingų vilionių vergė. Gražūs yra Viešpaties maldos žodžiai. Jais kreipiamės į mūsų Dangiskąjį Tėvą, kad Jis neleistų mūsų gundyti. Ar tai ne Tvėrėjo pajaukimas, jei mes, kalbėdami tuos maldos žodžius, nebėgame nuo pagundų, bet kartais jų ieškome.

Siomis dienomis daug kalbama apie mūsų aplinkos užteršimą. Dujos, radioaktyvios dulkės, dirbtinės trąšos, įvairūs nešvarumai nuodija orą, gyvybę nešančią žemę, upes, vandenynus. Bet dar pavojingesni nuodai teršia dvasinę atmosferą, kuria kvėpuoja siela. Kiekvieno Dievo vaiko pareiga yra valyti moralinę aplinką, kovoti prieš nuodų šaltinius. Vartokime dvasines ir medžiagines priemones. Turint modernias komunikacijos priemones, laisvą spaudą ir žodį, galima pasiekti daugelio žmonių sąžines. Bet pirmiausia mes turime patys save atsinaujinti Kristuje. Kaip duonos raugas paplinta per visą duoną, taip ir dorovės žibintas savo šviesa apšviečia daug tamsių širdžių.

Žmonija stovi kryžkelėje. Ji turi pasirinkti tarp atominio karo ar taikos, tarp teisybės ar smurto, tarp taip vadinamos laisvos moralės ar krikščioniškos etikos, kuri pripažįsta asmens svarbą, prigimtus gamtos įstatymus ir amžino Dievo valią, pasireiškiančią tvartinuose ir jo paties begalinėje būtybėje. Taip, žmonija stovi kryžkelėje, kuri nulems jos ateitį. Tas lemiantis pasirinkimas liečia ne vien tik tautas, politikus, bet kiekvieną žmogų. Reikėjo tik keletas padorių, teisingų žmonių, kad Dievas pasigailėtų nelemto Sodomos miesto. Vienas teisingasis gali veikti kaip žaibolaidis, kuris nukreipia Dievo rūstybę.

A. Geryba

Kelionė į Vakarus

Sekmadienis, 22. 4. 1945

Dar esame Greisvalde, bet, tur būt, neilgam, nes karas eina į galą. Rusai puola Berlyną iš rytų, pietų ir vakarų. Šiaurėje Oderio linija dar laikosi. Vakaruose amerikiečiai jau praejo Leipzigą, Nurembergą, Halle, Chemnitzą; jų kariuomenė eina į pietus nuo Hamburgo per Lueneburgą ir, tur būt, žygiuos jūros pakraščiu į Stettiną.

Dirbame prie įtvirtinimų. Esame alkani, ypač šeštadieniais ir sekmadieniais, kai nėra net vakarienės. Atrodau kaip mumija. Mano draugas Jonas toks pat. Bet džiaugiuosi, kad nebeužtruks ilgai. Jei anglai mus paims į nelaisvę, gal gausime daugiau maisto.

(Buvo dar blogiau — 2 kg duonos 50-čiai vyrų ir 1 silkė aštuoniems).

Oras šaltas ir lietingas. Apgyvendino mus 4-tame aukšte — nėra nei lovų, tik šiaudai. Apačioje gyvena vokiečiai. Daug norėčiau rašyti. Daug buvau ir parašęs, bet viskas prazuvo.

Pirmadienis, 30. 4. 45

Greisvalde pasilikome iki sekmadienio nakties. Jau šeštadienį žinojome, kad rusai netoli. Bet manėme, kad kelias į Vakarus, pas anglo-saksus dar atviras. Šeštadienį po pietų karo vadovybė (maj. Barčewski) atidarė karinius sandėlius visiems. Imk, kas patinka. Kareiviai ir civiliai maišais nešėsi grobį. Drabužiai, batai, odiniai drabužiai, marškiniai, maistas, — ko ten nebuvo. Atsarga visai divizijai. Aš paėmiau tik porą vilnonių marškinių ir odines kelnės. Bet vėliau ir tai palikau — per sunku nešti. Nešiausi tik tai, kas būtina, ir porą atsarginių batų. Batus ir šiltus marškinius palikau vėliau užkapsę į smėlį mažame miškelyje kažkur apie Neukloster, kartu su V. Hugo knyga „93 metai“.

Greisvalde lietuvių buvo apie šimtas. Susitariau su Jonu K., kad laikysimės kartu. Bet paskutiniu momentu, kai jau stovėjome rikiuotėje, mus išskyrė. Padalijo į 5 grupes. Maniau, kad susitiksime

geležinkelio stotyje. Bet 5-tos grupės daugiau ir nematėme — nežinau, kas atsitiko su jais.

Prieš išeinant iš kareivinių rajono, vokiečiai padėjo minas po kareivinėmis ir sandėliais. Tuo metu kažkieno lėktuvas numetė porą bombų į rajoną. Kilo panika, nes daugelis manė, kad rusai jau čia pat.

Vėliau, jau nelaisvėje, pas anglos (Bellin, Kielo srtyje) sutikau tik vieną vyrą iš tų, kurie buvo Greisvalde, Antaną B. nuo Babtų. Kas atsitiko su kitais — nežinau. Paskutinį kartą mačiau wachmistrą A. ir du kitus kareivius, sėdinčius prie kelio nuo Greisvaldo į Vakarus. Vyrų buvo išvargę ir negalėjo toliau žygiuoti. O vakaruose jau buvo girdimas patrankų griausmas.

Antradienis, 1. 5. 45

Stotyje traukinio nebuvo, tik keli vagonai, pilni sužeistųjų. Daktarai ir santarai nutarė laukti rusų. Išvežti sužeistuosius jau nebuvo galimybės. Tai gi ejo toliau pėsti. Mūsų vadas, vok. pusk. Halle, gavo dar iš sandėlių daugiau maisto, cigarečių ir degtinės. Turėjome maisto 5-kioms dienoms. Kai sutemo, buvo aiškiai matyti toli degančios Greisvaldo kareivinės ir sandėliai. Ejo visą naktį iki miestelio Grimme, į pietus nuo Stralsundo. Miestelis apsuptas viduramžių sienomis, su bokštais, o didžiuliai vartai apkaustyti geležim. Grimme sutikome kitas dvi grupes, kurios apleido Greisvaldą anksčiau, negu mes. Tenai stovėjo kitas R. K. traukinys, pilnas sužeistųjų. Atviri vagonai apdengti brezentais. Padėjome pakrauti dar daugiau sužeistųjų. Baisu!

Grimme stotyje karo vadovybė atidavė traukinį, pakrautą masto. Žmonės mušėsi, kad tik galėtų prieiti. Man pavyko surinkti apie 3 kg šokolado, ir tai man vėliau daug padėjo.

Iš Grimme žygiavome Stralsundo link. Visur kabo baltos vėliavos. Gavome žinią, kad Stralsunde jau rusai. Tuomet pasukome į šalį. Ejo iki nakties ir nakvojome kažkokiam kaime. Buvau neramus. Paskutinės dienos ir valandos. Rodos, kur neiš, visur jau rusai. Kas bus rytoj? Pakeliui mūsų vyrai pametė visas gėrybes, pasiimtas Greisvalde. Kitą rytą išėjome į kelią Stralsund — Rostock. Čionai mūsų grupė galutinai subyrėjo. Jau iš vakaro kai kurie nutarė pasilikti miestelyje laukti rusų. Tai bu-

vo vyresnio amžiaus vyrai, išvežti iš Lietuvos darbams į Vokietiją. Pasilikio pusk. Juozas K. „Vistiek nešėgsime nuo Ivano“, sakė jis. Bet aš nenustojau vilties.

Didžiojuoju keliu ejo ne tik mes, lietuviai, bet ir daug vokiečių, kiekvienas sau. Pakelėse pilna karinės aprangos ir ginklų. Mūsų grupė galutinai subyrėjo. Keli mūsų vyrai surado kažkur mažą vežimėlį, pakrovė į jį aprangą ir sparčiai žygiavo į vakarus Rostocko link. Bet aš neskubėjau. Man atrodė, kad geriau palikti kelią ir pasukti į miškelius pietuose. Taip ir padariau. Su manim ejo senyvas vyras Petras D. Atėjome iki Damgarteno. Tiltas per upę susprogdintas, bet pereiti galima. Vos tik perėjome upę ir Damgarteno miestelį, priekyje pasigirdo smarki artilerijos ugnis. Rusų tankai perkirto kelią.

Suradome netoli Ribnitzo prie miškelio didelį kupstą šiaudų. Po kupstų vokiečių ūkininkai palieka lyg ir tunelius, kad šiaudai geriau džiūtų. Mudu ir dar du vokiečiai pasislėpė tame tunelyje. Kitą rytą pamatėme, kad keliu nuo Rostocko jau traukia rusų arklinė gurguliu, — gal 150 metrų nuo mūsų kupsto. Mano draugas D. nusiminė. „Vis tiek nešėgsime, geriau pasiduoti, kitaip nušaus mus“. Ir jis nuėjo į miestelį. Pasilikau vienas. Perėjau miškelį, už jo mažas slėnis, o toliau vėl miškas. Tankumyne praleidau visą dieną pasislėpęs.

Sutemus ejo toliau per suartą lauką, pro aleistą vėjinį malūną, į tamsumą...

Tos dienos rytą, kai mano draugas D. nuėjo pasiduoti rusams, aš užėjau pas netoliese buvusį ūkininką ir paklausiau, gal jis turi šiaurės-vakaru Vokietijos žemėlapi. Jis išplėšė puslapį iš mokyklinio atlaso ir atidavė man ir dar pridėjo maisto. Su žemėlapiu ir kompasu pagalba galėjau orientuotis, kur esau. Nutariau eiti į pietų-vakarus Šverino link, tikėdamas surasti ten anglos. Be to, vakaruose buvo upė Varnow, išteikanti iš Šverino ežero. Juo toliau į pietus, juo mažesnė upė, tuo lengviau bus ją pereiti. Eėjau tik naktimis, pasitikėdamas žemėlapiu ir kompasu. Žinojau, kad rusai yra aplinkui, bet rusai nežinojo, kad aš čia esu. Kelio ilgis buvo gal 150 km. Per miškus, laukus ir balas su visokiais nuotykiomis vis dėlto pabėgau nuo priešų.

(Bus daugiau)

Lilija Šukytė aplankius

Jau senokai mūsų spaudoje nematyti jokių žinutės apie solistės Lilijos Šukytės dainos kelią. Tai ir užsukau su ja pasikalbėti. Be to, norėjosi aplankyti vienišą mūsų dainininkę, prieš porą mėnesių palaidojusią mylimą mamą.

Tat pirmas klausimas ir buvo — kaip verčiasi, kaip gyvena be mamos.

— Sunku. Su namų ruošia šiaip taip susitvarkau, nes už darbą gali užmokėti ir gauti žmogų. Blogiau dvasiniai. Mamos niekas neatstos. Ji buvo patarėja visame kame. Jos žodis buvo visada teisingas, bent kas mane liečia. Aš nieko nedarydavau be mamos nuomonės. Nors ir turint teatrinę instinkta, labai svarbu turėti šalia žmogų, kuriuo pasitikti. Šiuo metu aš nesu dvasiškai pasiruošęs, man būtų neįmanoma mokytis ką nors lietuviškai dainuoti. Visi lietuviški koncertai man yra per daug surišti su mama, su kuria aptardavau kiekvieną dainą, poezijos interpretaciją, žodžio sujungimą su muzika.

Paskutiniu metu Lilija Šukytė dainuoja Muencheno, Viena, Koelno, Berlyno, Zuericho teatruose. Radau beruoliant naują partiją Muencheno operos festivaliui, Mozarto „Idomeneo“ operos premjeroj Ilijos rolę. Festivalyje, Cuvillée teatre dainuos 5 kartus: tris kartus „Idomeneo“ operoj ir 2 kartus Capriccio.

— Siemet, — sako panelė Šukytė — turiu labai daug darbo, visas laikas išplanuotas, bevažinėjant iš vienos operos į kitą. Be to, Italijoje, radiofonui dainavau Busoni operą „Brantwahr“. Tai vėlyba romantika, maždaug Strausso, Pfitznerio stiliaus. Pirmą išėjo plokštelė, Cavalli „Egisto“ opera. Išleido Eurodesk. Toje plokštelėje dainuoju pagrindinę soprano rolę, tik tą arijų ten nedaug. Tai baroko muzika. Cavalli rašė gražiausias vietas mezzosopranei, ne sopranei.

— Kelionis kalbomis tenka dainuoti? — Italiskai, vokiškai, prancūziškai, angliškai ir net rusiškai teko dainuoti.

— Ar nesunku dainuoti vieną savaitę po kelias skirtingas operas ir skirtingomis kalbomis?

— Be abejo, nelengva. Ne tiek skirtinga kalba, kiek skirtingo stiliaus operų dainavimas viena po kitos sudaro sunkumų.

— Kokiuose teatruose, kokiose aplinkybėse Jums mieliausia dainuoti?

— Yra labai įvairių spektaklių, kad ir publika nevykusi, ir dirigentas prastas, ir orkestras prastai groja... Išėjus iš teatro ne kartą galvoju: — „Ką aš čia veikiu, kam aš čia dainuoju“... Bet būna spektaklių, kur tikrai yra tas „gewisse etwas“. Be abejo, pasauliniai teatrai, kaip Muenchenas, Viena, Berlynas yra visada atraktivesni, negu koks nors provincijos teatras. Akustika Muenchene, Vienoj yra dieviška! — Ar Traviata vis dar yra Jūsų mėgiamiausia opera?

— Tikriausia. Ji man patinka dėl savo valdybos dimensijų.

— Keliose operose esate iš viso dainavusi?

— Tur būt, bus jau kokios dvidešimt penkos. Bet jų visų neskaiciuoju ir savo repertuarą, nenoriu jų visų interpretuoti skaitytis. Pavyzdžiui esu dainavusi keletą, kad ir pasaulinių premjerų Kanadoje, bet jos man mažai įdomios.

— Ar nepavargot dar, bevažinėdama iš teatro į teatrą, vis į kitą miestą, į kitą valstybę?

— Seniai pavargau. Niekad nemėgau kelionių, nes niekad nevažiuoju kaip turistė. Matau tik aerodromą, hotelį, teatrą, ir tai užpakalines duris...

— Ar visi teatrai vienodai atlygina už tą pačią rolę?

— Ne. Kiekvieną sezoną darau sutartį su visais teatrais iš naujo, nes tada kyla honorarai. Pavyzdžiui, Muenchenas moka prastai, o Viena — pasakiškai gerai! Berlynas moka gerai, nes turi didelį etatą iš valdžios. Muencheno opera padidžia mažai rūpinasi, bet, neatsižvelgiant į tai, visi dainininkai į Muencheną veržiasi. Vokiečiai dainininkai dainuotų nemokamai, kad tik gautų sėdėti tame mieste... Teatras naudojami tuo ir kerta kiek honorarus. Muencheno opera turi nuostabią tradiciją, grandiozinę operą, iš Vokietijos miestų Muenchenas atraktiviausias.

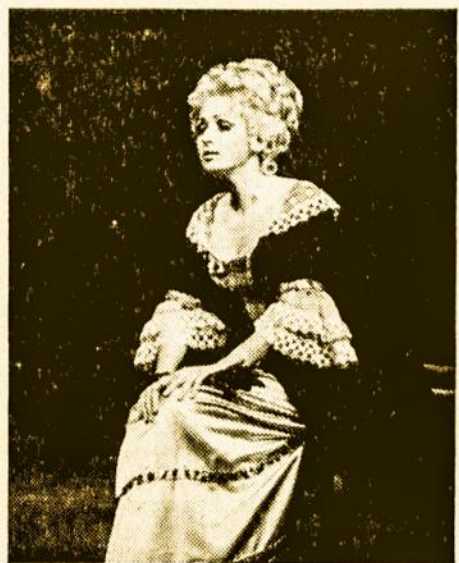
— Mūsų amžius yra pilnas pasikeitimų, tempo visose srityse. Sakykit, ar teatro mene ir darbe irgi panašiai daug naujų, ar pas jus kiek ramiau?

— Yra režisierių, kurie mėgsta a naujoves, bet yra ir konservatyvių. Modernus teatras kartais labai nemuzikaliai inscenuoja. Ir didieji dainininkai tada priešinasi. Modernūs kompozitoriai — avangardistai rašo žiauriai nebalsiniai: gali prarasti balsą, jų kompozicijas išimokymdamas. Tad rimtas dainininkas retai tokią rolę priima. Kitas avangardistas vėl inscenuoja taip moderniai, kad sunkiausias frazes turi dainuoti ne tiesiai į publiką, o į šoną, tada persiriki ir nieko iš to sau dvasiškai negauni. Suprantama, ne visada gali protestuoti. Nenorėdama dainuoti, kartais turi pats trauktis.

— Norėčiau dar pateikti keletą „užuolinių“ klausimų: Pavyzdžiui, kokie santykiai su dainininkais?

— Menininkai, dainininkai laikosi labai nuolatiai, atskirai. Yra didelė konkurencija ir jei su kuo nors konkuruoji dėl duonos, tai niekad nedraugauji asmeniškai. Dar lengviau bendrauti su dainininkais, kurie nėra tavo balso, kito tembro. Bet iš

viso įprasta laikytis atokiau. O draugystės, kompanijos iš viso kenkia dainininkui. Aš niekad nesu dainavusi gerai, kai buvau kur kompanijoje. Iš vienos pusės, vienatvė yra sunki, sunkiai pakeliama, bet iš kitos pusės — ji būtina dainininkui. Bent man.

Lilija Šukytė grafinės Almarivos rolėje (Opera — „Sevilijos kirpėjas“).

— Kaip Jūs išlaikote tokį šviežų veidą, nors ir vartojate dažnai grimą?

— Naudoju tik gerą, brangų grimą. Labai svarbu po spektaklio gerai išvalyti odą. Primadona grimojasi kaip nori, niekas nevaržo, nenustatinėja. Mažesniame teatre, žinoma, reikia mažiau grimo, didesniame daugiau. Svarbu ir apšvietimas. Jei jis subtilus, gali eiti ir visai su mažai grimo. Seniau grimo davosi daugiau teatrališkai, nesubtiliai, smarkiai, ir grimas buvo ne toks geras, užtat ir veido odą sugadindavo greit. Dabar su tais visais kosmetiniais išradimais ir grimas subtilus. Sunku dainuoti su grimu, nes užblokuotos poros, akis skauda. Kostiumai daugiausia labai steri, vilnoniai, — kad gražiai kristų, — tai karšta dainuoti.

— Ir dar vienas nekuklus klausimas: ar nėra pasitaikę užmiršti rolę?

— Pasitaiko. Bet iki šiol vis pavyko ir susigaudyti, išsisukti. Jei porą žodžių pamiršti, vietoj vieno žodžio padainuoji kitą, arba ilgesnį laiką patęsi kokią „a“ ar „e“, ar dar kokią nesamone... Kiti kolegos kartais sustoja. Priklauso nuo užmiršimo rūšies. Ir geriausia atmintį turint, gali pasitaikyti pamiršti.

A. Grininė

Kiti rašo

„Darbininkas“ (Nr. 14) straipsnyje „Labai svarbu ir skubu“ kelia klausimą, kurį kai kas Europoje laiko vieno JAV laikraščio korespondento sukelta perdėta baimė.

„Visur jau paskelbta apie didelį pavojų, kad Valstybės departamentas, vis labiau pataikaudamas sovietams, norėdams išlaikyti bendradarbiavimo politiką, gali pripažinti Baltijos kraštų okupaciją ir juos atiduoti Sovietų Sąjungai. Ir tai gali atsitikti labai greitai — dar šią vasarą.“

Nuo II-jo pasaulinio karo tai yra pats didžiausias pavojus Lietuvai ir kitiems pavergtiems kraštams. Štai ateina laikai, kad didžiųjų laisvųjų šalis, pati gynusi kitų laisvę, ima ir nusilenkia pavergėjui okupantui, net viešai pripažįsta jo žygius ir užgrobtus turtus atiduoda. Toks elgesys yra prieš pagrindinius moralės principus, nes teisę į laisvę turi lygiai tą pačią tiek dideli, tiek maži. Drauge tai yra Jungtinių Amerikos Valstybių laisvės principo išdavimas.

Kad tai neįvyktų, turime tuč tuojau reaguoti, nes reikalas yra labai skubus ir labai svarbus. Jei nereaguosime, tai mūsų laisvės bylą visai nustumis į nežinomąybę.“

„Draugo“ (Nr. 64) b. kv. rašo apie Karaliaučiaus sritį, kaip Sovietų kariuomenės stovyklavietę. Be kita ko, apie patį Karaliaučių pateikiama tokių žinių.

„Karaliaučiaus mieste šiuo metu gyvena 300,000 gyventojų, o visos sritys 800,000. 1939 m. mieste buvo 400,000 gyventojų.“

Tilžėje, kuri dabar vadinama Sovietų, atidaromas didžiulis trikotažo fabrikas. Rūpinamasi ir kolonistų „dvasiniais“ reikalais. Karaliaučiuje atidaryta knygų leidykla, Karaliaučiaus srityje gyvena rusai rašytojai raginami čia spausdinti savo veikalus. Atsirado ir teatras, atidarytas miesto parkas, iš naujo auginami medžiai ir krūmai. Senieji Karaliaučiaus sutvirtinimai paverčiami istoriniu muziejumi, kuriame įrengiamas gintaro dirbinių muziejus. Šis muziejus bus atidarytas š. m. balandžio mėnesį, nusams minint 30 metų miesto ir srities užėmimo sukaktį.

Karaliaučiuje buvo 98 tiltai. Karo metu beveik visi jie buvo sunaikinti. Tuojau po kario metais buvo atstatyti 7 tiltai per Priegliaus upe, per kuriuos rusai trans-

KASDIENIŠKOS SMULKMENOS

KALBOS VADOVĖLIS

Praejusiais metais per DBLS Tarybos suvažiavimą V. Andruškevičius iškėlė, o per atstovų suvažiavimą kažkas vėl pakartojo sumanymą išleisti lietuvių kalbos vadovėlį. Iš tikrųjų buvo siūloma išleisti angliškai-lietuvišką ar lietuviškai-anglišką pasikalbėjimų brošiūrėlę, tokią, kokias leidžia kelionių biurui turistams, nemokantiems lankomojo krašto kalbos. Sumanymo autoriaus nuomone, tokia brošiūrėlė labai reikalinga ir ji būtų labai greitai išparduota. Tačiau dėl to pasiūlymo, berods, niekas rimtai nepasakė. Tik viename JAV lietuvių laikraštyje teko matyti žinutę, kad vis dėlto ruošiamasi tokią brošiūrą išleisti.

Rimtai pagalvojus, atrodo, kad lietuviškai-angliškų pasikalbėjimų leidimas jau yra pavėluotas. Šių eilučių autoriui yra žinomas tik vienas atsitikimas, kai čekų kilmės žmogus pasiteiravo apie tokią brošiūrą. Kas kita, jeigu ji būtų pasirodžiusi 1947-1948 m., kai dauguma naujųjų ateivių nemokėjo nei žodžio angliškai. Todėl ji buvo ne tik reikalinga, bet beveik būtina. Pvz. jaunas lietuvis nori iš šokių palydėti anglaite į namus. Žodyne jis susiranda, kad tinkamiausias žodis būtų accompany. Tad ir rezga nedrąsiai sakini: „Can I accompany you home?“ Mergina šypsosi ir nevisiškai supranta, kod valkinas nori. Arba, sakysime, nuėjus į krautuve, vyras paprašo pardavėjos stockings, nors iš tikrųjų jis norėjo nusipirkti vyriškas kojines (socks)... Tai tik pora pavyzdžių. Tokių kurioziškų pasikalbėjimų būdavo šimtai. Juos visus surinkus, tikrai įdomi brošiūra susidarytų.

Per 28 metus kiekvienas, net ir nenorėdamas, pramoko susikalbėti, kelio pasiklausti, apsipirkti. O jeigu kuris neišmoko, tai ir brošiūra nieko nebepadės, nes angliškai skaityti yra sunkiau, negu kalbėti. Dažnas prisimename, kaip po lietuviškų kalbų mūsų šventėse ar minėjimuose anglai stebėdavosi, kad lietuvių kalba esanti labai panaši į anglų. O mes juk kalbėdavome angliškai...

Mūsų jaunimui tokia brošiūra dar mažiau reikalinga, nes didelę jų dalį jau ir taip tik angliškai kalba. O gal buvo kalbama apie angliškai-lietuvišką brošiūrą? Gal manyta, kad tuo būdu lietuviai tėvai galės lengviau su savo vaikais susikalbėti ar juos lietuviškai pramokyti? Abejotina. Jeigu jau nepavyko pramokyti vaikų gyvu žodžiu, tai ir brošiūra nebeįsigelbės. Tai patį būtų galima pasakyti ir apie mišrias šeimas, kuriose viena ar antra pusė užsi-

mano kalbos pramokti ar vaikus pamokyti.

Čia minimas vadovėlis būtų naudingas, jei pvz. į Angliją nuolat atvyktų nauji, kalbos nemoką, ateiviai iš Lietuvos. Tokia padėtis susidaro, kai atvyksta darbininkai iš Italijos, Ispanijos ar Portugalijos. Jiems tokia brošiūra yra būtinybė. Bet mums — pavėluotas reikalas. O jei kas nori savo anglų kalbos mokėjimą patobulinti, tas susiranda tikrų, modernių vadovėlių.

Bet gal brošiūros siūlytojai turėjo galvoje dar kitokių motyvus, kurių šių eilučių autoriui nepasisekė pagauti?

B. Šarūnas

LIETUVOJE

ŠIUOKSLINAMAS KAUNAS

A. Kadžiulis „Tiesoje“ aprašo, kaip Kaune nepaisoma švaros ir net higienos reikalavimų. Štai dalis jo aprašymo:

Keliai ir klystkeliai

Kaip žinoma, vasario paskutinėmis dienomis Vilniuje įvyko Lietuvos kultūros darbuotojų antrasis suvažiavimas. Jame dalyvavo rašytojai, darbininkai, kompozitoriai, aktorai, mokslininkai, kultūros namų bei bibliotekų darbuotojai.

Suvažiavime didelę kalbą pasakė Lietuvos KP CK sekretorius A. Barkauskas. Pasiremdamas komunistų partijos dogmomis ir L. Brežnevo kalbomis, jis nužymėjo Lietuvos kultūrininkų kelius ir nurodė, kaip kuriuos jų klystkelių. Iš šios įdomios kalbos matyti, kad Maskvoje skelbiamoji detentė Lietuvos nesiekia ir ideologinė kova ne tik neatšlūgo, bet dar paastrėjo. Tą patį matyti iš čia pateikiamos vienos kitos kalbos ištraukos.

Pažymėjęs, kad susidomėjimas Tarybų Sąjunga labai padidėjo, kad ekonominiai, moksliniai ir kultūriniai mainai, kuriuose dalyvauja ir Lietuva, išsiplėtė, jis pareiškė:

„Tačiau kartu paastrėjo ideologinė kova, nežinanti jokių paliubų ir kompromisų. Nekeisdami savo strateginių tikslų — kenkti socializmui, tarptautiniai reakcijos centrai emė manevruoti, naudotis subtilėmis ideologinės diversijos metodais. Tokius „šaltojo karo“ laikų ginklus, kaip grubų melą ir klaidinimą, įvairius prasiimanymus, šiandien tvartoja tik sustabarėjusio mąstymo antikomunistai. Šiandien buržuazinė propaganda tapo lankstesnė, stengiasi sudaryti tariamąjį „objektyvumo“ vaizdinį. Tikrieji buržuazinės ideologijos siekliai neretai dangstomi apgaulingomis „menininko laisvės“, „estetinės meno paskirties“, „kūrybinių ieškojimų“ frazėmis. Jomis prisidengus, bandoma mus suvilioti įvairiomis kapitalistinio gyvenimo madomis. Ypač klastingas siekimas žaisti nacionaliniais jausmais, skatinti nacionalizmą, religinį fanatizmą. Tokias idėjas mėgina praburkti įvairūs reakcingi emigraciniai sluoksniai. Jeigu atviri anti-tarybininkai pasisako už kultūrų izoliaciją, tai kiti per kultūrinį bendradarbiavimą norėtų žadinti svetimą socializmui kultūros kūrybos kryptį (m. pabr.). To siekiama ir abstraktaus meno garbinimu, ir subtiliomis užuominomis apie „vieningą tautinę kultūrą“, ir veidmainišku melikavimu tiems menininkams, kurie buvo kritikuoti spaudoje ar kurie tiesiog pasidavė melikavimo hipnozei.“

Kalbėdamas apie meną, A. Barkauskas portavo savo armiją. Ilgainiui atstatyta ir daugiau tiltų. Didžiausias yra kilometrų ilgio ir 27 metrų pločio.

Yra žinių, kad Karaliaučiaus srities gyvenimas artimiausiu laiku bus gryninamas, gyventojų skaičius didinamas. Taigi Mažoji Lietuva bus dar labiau kolonizuojama rusais ir tuo pačiu tols nuo savo motinos — Didžiosios Lietuvos.

„Keleivis“ (Nr. 14) savo vedamajame nepagaili karčių žodžių JAV vyriausybei, leidusiai pasaulyje išsigalėti komunizmui.

Ten rašoma:

„Tautos ir valstybės, kurių idealai tėra tik tiktai persotintame pilve ir išpuštoje piniginėje, vargiai gali atlikti reikšmingą pasaulinės taikos, demokratijos ar aplamai civilizacijos apgynimo misiją. Tokiai tautai bet kuris skaudesnis aukojimas tuoj pasirodo per brangus, per nuostolingas ir kenkiantis prabangiam savų piliečių gyvenimui, ir ji kovoje greitai pritrūksta ne tik išvermės, bet ir sveiko proto. O tada laimi barbarai, kurie neturi ko prarasti. Apgailėtajam tenka tirti, kad tokį tragikalią sutaus ir naiviai gero pilvizo pavyzdį jau kelintą kartą pasauliui pademonstruoja Jungtinės Amerikos Valstybės, — ligonio prezidento rankomis atidavusios antrojo pasaulinio karo laimėjimus sovietams, kvailystei paryškinti nepasileidusios į Berlyną netgi koridoriaus, leidusios išsigalėti komunistams Kuboje ir dabar palikusios komunistų piautuvui pribaigti Pietų Vietnamą, Kambodiją ir, žinoma, neilgai trukus — Tailandą.“

VATIKANAS IR LIETUVA

Lugano „Giornale del Popolo“ sausio 21 d. atspausdino straipsnį apie Vatikano politiką Sovietų Sąjungos atžvilgiu. Tarp kita ko cituoja Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikoje tilpusią lietuvių katalikų nuomonę dėl dialogo tarp Vatikano ir Kremliaus. Lietuviai katalikai esą manytų, kad toks dialogas būtų naudingas, jei abi pusės turėtų geros valios ir nuosirdžiai norėtų susitarti. Deja, jie neturi jokių iliuzijų dėl sovietų daromų dosnių pažadų vertės ir būkštavimo, kad tokie dialogai gali pakenkti Vatikano vardui Lietuvos katalikų tarpe. (ELTA).

„Baisiai atrodo ir pats Girstupis. Jis dar ne visai uždengtas, ir ten, kur upelis atvira, sklinda kanalizacijos tvaikas. Žmonės irgi verčia atliekas į upelį. Visa tai patenka į Nemuną. Ties Vilijampolės tiltu kanalizacijos kolektorius, ten vanduo labai užterštas, stovi lentelės su užrašais „Maudytis draudžiama“. Deja, vasarą upėje maudosi vaikai, nepaisydami jokių įspėjimų. O juk nešvarumai — infekcijos šaltiniai.“

Antisanitarinė padėtis 18-osios namų valdybos kiemuose — jie užversti šiukšlėmis, pūvančiomis maisto atliekomis. Sanitarijos ir epidemiologijos stoties darbuotojai surašė namų valdytojų Boleslovui Mulervioviui protokolą, nubaudė jį 10 rublių bauda. Valdytojas, užuot puolęs švarintis, nubėgo į teisną skųstis. Teismas baudą sumažino iki 5 rublių. Šiukšlių nesumažėjo.

Laisvės alėjoje iš tolo šviečia puošnios „Orbitos“, „Metropolio“ iškabos. Tuo tarpu jų kiemuose — šiukšlynas. Nepastatoma pakankamai konteinerių atliekoms, ir palaidas šiukšlės nešioja vėjas. Blogiausia, kad čia yra ne tik restoranai, bet ir viešbučiai. „Baltijos“ restorane šiuo metu vyksta statyba, visur pilna šlamšto: mėtosi metalinės ir medinės dėžės, stiklo šukės, maisto atliekos.“

sako, kad jo aukščiausias idealas ir tikslas yra komunizmas. Meninė sąmonė negalinti būti bespalvė, nesocialistinė. Ir čia jis atkreipia Lietuvos menininkų dėmesį į jų klystkelių:

„Kodėl vėl prisimename šiuos, atrodo, visiems gerai žinomus dalykus? Ogi dėl to, kad vienas kitas jaunuolis, prisiklausęs užsienio „balsų“ ar visiškai nepažindamas mūsų gyvenimo tikrovės, pasuka į klystkelių. Jis pradeda rašyti tokias eses, kuriose nesurasi nei turinio, nei formos. Jis konstruoja tolimus nuo tikrojo meno paveldus, kurių kitaip nepavadinai, kaip chaosą, antimeną. Panašiai kurlama ir muzika, niekuo nesiskirianti nuo reaktyvinio lėktuvo riaumojimo. O kai tokiame, atspiraus, rašytojui ar menininkui sakai, kad šitokie „kūriniai“ mums nereikalingi, jie mums nepriimtini, jis nejuokais išsidžia. Girdi, žmogui reikia leisti veikti ir kurti taip, kaip jis nori. Jam ir į galvą neateina, kad šitai beprasmiškai elgdamasis valstietis paliktų mus be duonos, o darbininkas — be kitų būtiniausių gaminių.“

Ne be nuodėmių ir spauda.

„Vis dar atsiranda tokių, kurie bando įvairius trūkumus pateisinti samprotavimais apie žmogiškojo egoizmo įgimtumą, skleidžia pesimistines nuotaikas: atseit, nieko nepadarysi — kokie gimė, tokie esam ir tokie liksim. Panašios mintys neseniai buvo pareikštos literatūrinėje spaudoje. Straipsnių autoriai, bandydami aiškinti opius visuomenės gyvenimo reiškinis, nepakilo iki marksistinio jų supratimo lygio, todėl ir išvada patelkė klaidingą. Neapgalvotų publikacijų pasitaikė ir jaunimo spaudoje.“

Suvažiavimui baigiantis, paskelbtas kreipimasis į visus Lietuvos kultūros darbuotojus, kuriame sakoma:

„Mes ne akimirklai negalime pamiršti dabar vykstančios aštrios ideologinės kovos. Mūsų pareiga — apsiginklavus marksistine-leninine ideologija, klasiniu samoningumu, tvirtomis žiniomis, atremti bet koki priešiškos ideologijos pasireiškimą, demaskuoti jos esmę.“

Čia, tur būt, ir reikia parašyti tašką visoms kalboms apie kultūrinį bendradarbiavimą, nes Lietuvos kultūrininkai aiškiai pasisako už griežtą, be kompromisų kovą.

Jaunimas ir Lietuva

Spaudoje dar vis pasitaiko diskusijų dėl mūsų jaunimo lankymosi Lietuvoje. „Atelityje“ (Nr. 3) redaktorius kun. dr. K. Trimakas paduoda santrauką anketos, kuri buvo pasiūstyta penkiolikai studentų, nesenai lankiusių Lietuvą (atsakė 8). Tos anketos išvados yra tokios:

Aplankius kraštą, visų nuomonės apie jį kaip nelaisvą šalį nepasikeitė, išskyrus vieno — to, kuris buvo pradėjęs galvoti: „O gal ten nėra taip bloga“. Jis pamatė okupaciją „visoje žiaurioje nuogybėje“. Visi kiti rado, kaip įsivaizdavo. Tik vienas pridėjo, kad „kai kuriais atžvilgiais tenyktis gyvenimas (bendras gyvenimo standartas) atrodo geresnis, negu įsivaizdavau“.

Apsilankymas daugumai sutvirtino tautinį sąmoningumą: įskiepjo pasiryžimą pasilikti stropių lietuviu, nušvietė lietuvių, bės išlaikymo reikšmę, įgalino atrasti Lietuvą kaip tautą, nebe vien žemę, padėjo atrasti Lietuvą kaip Didįjį Prasmenį arba tai idėjų davė naują perspektyvą. Vienas g sakėsi negalįs laikyti „dabartinės“ Lietuvos „Didžiąja Prasme“.

Ypatingai charakteringas vienas studento kiti išsireiškimas: „Man įspūdi padarė komjaunuoliai, ant atlapo nešiojant Lenino ženklelį, o širdyje antikomunizmą. Reiklas jiems būtų dvilypiais mane sukrėtė, nors jie tai priima kaip natūralų dalyką.“

Pabiros

DIRBTINĖ PIRAMIDĖ

Egipto penkių tūkstančių metų istorijai pavaizduoti numatoma pastatyti „aukštą“ piramidę. Ji bus pastatyta iš stiklo ir kaštuos £291 milijoną. Piramidės plotas, kaip ir Cheopsas piramidės — 25.000 kv. metrų, aukštis 499 pėdų. Specialus traukiny per septynis aukštus nuveš į piramidės viršūnę. Pakeliui žiūrovai matys Egipto istorijos įvykius ir raidą. Prie piramidės bus nuolatinis technikos parodos centras.

NAUJAS BRITŲ IŠRADIMAS

Britų EMI firma prie Londono išrado naują aparatą, kuris pavaduoja Rentgeną. Šis aparatas parodo ir tas vidaus kūno dalis, kurių Rentgeno spinduliai ne specialiu dažu ar chemikalų negali nufotografuoti. Ypatingai didelės reikšmės šis išradimas turės smegenų ligų tyrimams.

ISAUGINO MILŽINISKUS APELSINUS

Brazilijos „Diario do Grande ABC“ vasario 25 d. laidoje įdėjo žinutę apie mūsų tautietį Meldutį Laupinaitį, kuris Amazonijoje atrado naują apelsinų medžių rūšį, kurie neša 2-3 kg svorio vaisius. Laikraštis Laupinaitį vadina tarptautinio masto žurnalistu. (ELTA).

Su lietuviais PASAULYJE

TEISINGAS ADRESAS

Seniau Lietuvių Namų Londone Code Nr. buvo 2PU. Dabar jis yra 2PT. Tad teisingas Lietuvių Namų adresas yra Lithuanian House (arba Lietuvių Namai) 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

BIRŽELIO 8 D.

Visi, kuriems įdomūs lietuviški reikalai, kviečiami į viešas diskusijas Lietuvių Namuose, sekmadienį birželio 8 dieną 15.00 val. Bus liečiami seni ir nauji klausimai, pagal dalyvių pageidavimus. Diskusijas organizuoja „Penktadienio Klubas“ iniciatoriai. Ypač kviečiami jaunesnės kartos žmonės. Jūsų nuomonės yra svarbios mums visiems.

JUNE 8TH

All those interested in Lithuanian matters are invited to an open discussion at Lithuanian House on Sunday June 8th at 3.00 pm. Both old and new topics will be covered, in accordance with the interests of those present. The meeting is being organised by the initiators of the „Friday Club“. Members of the younger generation will be particularly welcome. Your views are important to us all.

BALTŲ MITINGAS

Birželio 14 d. (šeštadienį) 7.30 val. ukrainiečių salėje — 154 Holland Park Ave. W11 (požeminė stotis Holland Park) Baltų taryba D. Britanijoje rengia estų, latvių ir lietuvių masinių deportacijų į Sibirą minėjimą.

Mitingui pirmininkaus D. A. Martin, Britų Europos Laisvės Lygos pirmininkas. Kalbės rašytojas ir radijo komentatorius Janis Sapietis. Jo kalbos tema „Tautinis rezistencinis judėjimas Sovietų Sąjungoje“.

Meninėje programoje pasirodys estų moterų choras, vadovaujamas Alberto Jerums.

LONDONAS

LONDONO LIETUVIŲ PARAPIJOS LOTERIJA

Londono lietuviškoji parapija, kaip visuomet, taip ir šiais metais rengia Derby arklių lenktynių loteriją.

Lietuvių bažnyčios Londone rėmėjų pastangomis bilietai platinami visose lietuviškos kolonijose.

Loterijos pelnas skiriamas išlaikymui vienintelės lietuviškos bažnyčios Vakarų Europoje.

Parapijos klebonas ir Taryba prašo visus lietuvius šią loteriją paremti, išgijant bilietus pas lietuvių bažnyčios rėmėjus.

Be to, labai reikalingi bilietų platintojai. Kas norėtų ateiti į talką ir prisidėti prie loterijos pasiekimo, prašome rašyti Lithuanian R. C. Church, 21 The Oval, Hackney Road, London E2 9DT.

Derby arklių lenktynės šiais metais įvyks birželio mėn. 4 d. 3.30 val. p. p. Epsom, Surrey.

TRADICINIS VAKARAS

Birželio 28 d., šeštadienį, 8 v. v. Sporto ir Socialiniame klube DBLS Pirmas skyrius ruošia tradicinį Joninių, Petrinių ir Povilinių vakarą.

Pelnas skiriamas Tautos Fondui ir Londono šeštadienio mokyklai.

SV. ONOS D. — JOS SUSIRINKIMAS

Metinis Sv. Onos Draugijos susirinkimas įvyks gegužės 4 d. Į naują valdybą išrinkta: pirm. — A. Kriaučiūnienė, vicepir. — M. Davidavičienė, sekretorė — M. Knaikienė, kasininkė — M. Parulienė, revizorė — R. Černienė.

Komiteto narės: M. Lekavičienė, A. Morkuvienė, M. Langavičienė, A. Lingienė, M. Vikanienė, M. Damidavičienė.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

LEIGH — gegužės 25 d., 5 val.
NOTTINGHAM — geg. 25 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

NOTTINGHAM — geg. 29 d., Dievo Kūno — Devintinės, 19.30 val., Liet. Židinyje.

BRADFORD — birželio 1d., 12.30 v.: šv. Mišios už a. a. Petro Laurušonį vėlę; tuoj po Mišių jam įrengto paminklo pašventinimas kapinėse.

LEEDSE — birželio 8 d., 3 val. p. p.
BRADFORD — birželio 22 d., 12.30 v. p. p. — iškilmingos pamaldos už mūsų tautos kankinius.

HALIFAXE — birželio 29 d., 1 v. p. p. — sukaityvinės 39 m. kunigystės Mišios.

MIRĖ O. RUDZEVICIENĖ

Gegužės 5 d. mirė Ona Rudzevičienė (68 m.). Ji buvo kilusi iš senosios ateivių kartos ir gyveno Rytų Londone.

AUTOBUSE NEBĖRA VIETŲ

Nebėra daugiau vietų Londono autobuse, kuris vyksta Lietuvių Sodybon.

Visi išvykos dalyviai, kurie užsirašė, prašomi susirinkti punktualiai prie Lietuvių bažnyčios 8.30 val. ryto, o prie Lietuvių Namų — 9 val. ryto. Pasivėlavusiųjų nebus laukiama.

GLOUCESTERIS

ISVYKA Į LIETUVIŲ SODYBĄ

Gegužės 25 d., sekmadienį, Gloucesterio ir Stroudo DBLS skyriaus valdyba rengia išvyką į Lietuvius Sodybą.

Iš Gloucesterio išvažiuojame nuo ukrainiečių klubo 8 val. ryto; iš Stroudo — 8.30 val. iš miesto centro.

Išvažiuojame punktualiai, prašome nesivėlinti.

Skyriaus Valdyba

WOLVERHAMPTONAS

TREMIMŲ IR ČIURLONIO MINĖJIMAS

Birželio 14 d. 7 val. Wolverhamptono skyrius kartu su Birminghamo, Coventrio ir Gloucesterio skyriais puošnijo lenkų katalikų klubo salėje, Stafford Rd. Oxley, Wolverhampton (netoli Goodyear padangų fabriko) rengia Tremimų ir M. K. Čiurlonio minėjimą.

Gros garsus lenkų orkestras, bus įdomi programa, veiks turtinanti loterija, „kietai ir minkšti“ gėrimai ligi 11.30 val. Kas svarbiausia — daug pigesni, negu kitur. Šokiai ligi 12 val.

Maloniai kviečiamie visi iš arti ir toli, pavieniai ar ekskursijomis minėjime dalyvauti.

Skyriaus Valdyba

STOKE-ON-TRENT

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Gegužės 10 d. vakare, „Sneyd Arms“ viešbučio salėje, DBLS Stoke-on-Trent skyrius suruošė Motinos Dienos minėjimą.

Minėjimą atidarė ir susirinkusias motinas pasveikino skyriaus pirmininkas P. Dudėnas. V. Andruskevičius savo kalboje išskėlė motinos reikšmę šeimoje ir tautoje, teigdamas, kad lietuvi motinai už jos pastangas, rūpesčius ir meilę norėdami atsilgynti, turime ne tik šios šventės progą, bet kasdien joms reikšti ypatingą pagarbą. K. Dabkus susirinkusias maloniai nustebo originaliu eilėraščiu „Motinai“.

G. Jurgelevičienė, vyro ir dukters padėdama, parodė Naujųjų Metų sutikimo progą susukta filmą, rūpinosi šokių muzika, o taip pat filmavo ir šio minėjimo ryškesnius momentus.

Linksmąją minėjimo dalį pajavairino skyriaus moterys, surengusios ir pravedusios vertingų ir įvairių laimikų loteriją.

Stoke-on-Trent skyrius nėra didelis, nei gausus, bet nuosirdžiai bendradarbiauja tarpusavyje. Todėl nenuostabu, kad šio minėjimo progą susirinko gausus būrys lietuvių ir jų svečių.

Šia progą norisi priminti, kad Stoke-on-Trent skyrius, vienas iš pirmųjų įsijungęs į „Europos Lietuvio“ platinimo vaju, skyriaus ribose padvigubino „Europos Lietuvio“ skaitytųjų skaičių. O P. Vincitaitis, skyriaus kasininkas, pareiškė, kad laikantis skyriaus visuotinio susirinkimo nutarimo, nuo visų skyriaus parengimų susidariusio pelno 10% yra įmokama DBLS-gai.

Tai yra veiksmingas ir sėkmingas pavyzdys.

VI. Dargis

NOTTINGHAMAS

A. A. JONAS STRUMSKIS

Balandžio 25 d. Nottinghamo mirė nepriklausomybės kovų dalyvis, savanoriškasis kūrėjas Jonas Strumskis. Buvo gimęs 1893 m. Kaudrėnų km., Skapiškio vlsk.

Į Angliją su sūnum Broniu atvyko 1948 m. ir apsigyveno Nottinghame. Iš pradžių dirbo, bet vėliau sušlavavo sveikata ir, būdamas pensininko amžiuje, paskutinius 15 metų visiškai nebedirbo.

A. a. Jonas mėgo spaudą; ne tik skaitė, bet ir pats rašinėjo. Buvo pradėjęs rašyti net savo atsiminimus iš nepriklausomybės kovos laikų, bet liko neužbaigti. Jis buvo užsispyręs, labai principingas lietuvis, didelis patriotas, visokios lietuviškos veiklos rėmėjas ir organizacijų narys.

Mirtis atėjo netikėtai — užmigo ir daugiau nepabudo. Laidotuvės dalyvavo daug žmonių. Apeigas atliko net du kunigai. Gražų pamokslą pasakė tuo metu su rekolekcijomis važinėjęs prel. V. Balčiūnas. Palaidotas Wilford Hill kapinėse. Tebūnie jam lengva Anglijos žemė.

MANCHESTERIS

VYSK. M. VALANČIAUS MINĖJIMAS

Manchesterio Liet. Soc. klubas, 121, Middleton Rd., Crumpsall, Manchester, M8 6JZ, š. m. gegužės 31 d. 6 val. vakaro, šeštadienį, savo patalpose rengia

VYSK. M. VALANČIAUS MINĖJIMĄ.

Bus paskaita, kurioje bus priminta jo gyvenimas ir darbai.

Prašome visus atsilankyti į minėjimą ir kartu aplankyti klubą.

Klubo valdyba

APSILANKĖ PREL. V. BALČIŪNAS

Prelatas Vytautas Balčiūnas, atvykęs iš JAV į Angliją praversti lietuviams rekolekcijų, tuo pačiu tikslu balandžio 25 d. lankėsi ir Manchesteryje. Kitą dieną po pietų ST. CHAD'S, Cheetham, bažnyčioje, kur darbuojasi mūsų kapelionas kun. V. Kamaitis, buvo lietuviams praverstos rekolekcijos, kurių metu buvo išklaustos išpažintys ir pasakytas gražus pamokslas.

Sekmadienį, Notre Dame seselių vienuolyne, prel. V. Balčiūnas atlaikė šv. Mišias, į kurias atsilankė apie 80 žmonių. Jų tarpe matėsi ir iš toliau atvykusių. Pamaldų metu buvo pasakytas gražus pamokslas, kuris buvo vaizdus ir įtikinantis. Mišių metu giedojo choras; vargonais grojo Petras Viržintas.

Vėliau lietuvių klube M. L. K-likų Bendrijos V-ba svečio garbei surengė pietus — pobūvį, kuriuose dalyvavo daugiau kaip 40 žmonių.

Pobūvį atidarė ir jį pravedė M. L. K-ky Bendrijos sekr. A. Jaloveckas, kartu pasveikindamas garbųjį svečią bei susirinkusius. Įvairius gausius valgius ir gėrimais apdėtus vaišių stalus, kuriuos paruošė B. Barauskienė, M. Pažerienė, A. Bernatavičienė, N. Kutkutė, palaimino prel. V. Balčiūnas.

Pobūvio metu svečią sveikino klubo pirm. V. Bernatavičius, M. L. Sekm. Mokyklos K-to pirm. V. Kupstys, DBLS Boltono skyr. pirm. H. Vainas-Vaineikis ir kun. V. Kamaitis, kuris kartu padėkojo prelatui už atvykimą ir dvasinį sustiprinimą. Prel. V. Balčiūnas atsakė į sveikinimus ir kartu priminė pagrindinius dalykus, kurių reikia mūsų doriniam gyvenimui, pabrėždamas, kad mes, išgerdami, turime visad išlikti blaivūs, dori ir sąžiningi.

Pobūvis buvo gražiai suorganizuotas ir sklandžiai praėjo. Jo metu vyko nuosirdūs pasikalbėjimai, dainos. Pobūvis nusitęsė iki vėlaus vakaro.

Šios rekolekcijos mums buvo dvasinio atgimimo šventė.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Gegužės 3 d. M. L. Sekm. Mokyklos ir Skautų Tėvų K- tas surengė MLS klube Motinos dienos minėjimą, į kurį atsilankė daug žmonių.

Minėjimą atidarė ir jį pravedė Tėvų k-to pirm. V. Kupstys, kartu pasveikindamas motinas ir visus atsilankiusius.

Salėje Motinos Lietuvos garbei buvo parengta gėlimis išpuošta simbolinė kėdė, kuri reprezentavo ir visas lietuves motinas, o pagerbiant minėjime dalyvavusias motinas, skautės kiekvienai įteikė po gyvą gėlę.

Paskaitą skaitė evan. kun. A. Putcė. Savo kruopščiai paruoštoje paskaitoje vaizdžiai nusakė motinos reikšmę ir svarbą šeimai, tautos ir žmonijos gyvenime. Šioje paskaitoje buvo minimos Kristaus motina šv. Marija ir lietuvių motinos, kurios karžygiškai atlaikė įvairias, ilgas ir sunkias okupacijas ir kartu perėjo skaudų vargo ir kančios kelią. Nors motina yra vertinama ir gerbiama visame krikščioniškame pasaulyje (o kai kur net ir pagoniškuose kraštuose), tačiau motinos padėtis dar nėra pilnai suprasta ir sutvarkyta. Šioje paskaitoje buvo prisimintos ir pagerbtos visos motinos, nesigailint joms gražių ir kilnių žodžių, kurių paskaitininkas tikrai daug turėjo.

Meninę dalį atliko skautai-ės, kurią pravedė J. Traškienė. Ji pasveikino motinas ir atsilankiusius, o taip pat perskaitė Anglijos — Vokietijos Vadeivos v. s. J. Maslauskos laišką, kuriame pasveikino ir pagerbė visas motinas.

Eilėraščius motinos garbei padėklavo E. Kupstytė ir Pažeraitė. Skautės padainavo Lietuvai motinėle, Kam leidi, motule ir anglišku dainų. Eilėraščiuose ir dainose buvo girdima graži lietuviška tarsena. Minėjimas baigtas giesme Marija, Marija.

Po programos motinoms buvo surengta arbatėlė. Skautai savo reikalus pravedė loteriją.

Ta pačia progą Tėvų k-tas nuosirdžiai dėkoja kun. A. Putcėi už gražią paskaitą, liet. klubui už patalpas ir piniginę paramą, ps. J. Traškienėi už programos paruošimą ir pravedimą, ps. R. Gerdziūnienei už maisto paruošimą ir gėles ir A. Jakimavičiui už visokeriopą pagalbą.

SULAUKĖ 65 M.

Jonas Milaknis, nuolatinis klubo gyvenimojas, šiomis dienomis sulaukė 65 m. amžiaus. Pensijos, dėl širdies negalavimų, sulaukė nedirdamas. Ši sukaityta buvo gražiai atžymėta draugų būrely. Jonas, kol sveikata leido, buvo įsijungęs į visuomeninę veiklą. Yra visų pažįstamas ir gerbiamas.

Visa Manchesterio ir apylinkės liet. visuomenė sveikina Tave, Jonai, šios sukaitytos ir linkime gražių ir saulėtų dienų, tolimesniame gyvenime.

Pastaba

Paskutinėje korespondencijoje „E. L.“ įsivėlė net penkios klaidos, ypač margučių ir kepuraičių varžybų aprašyme. Organizatoriai nesudarė sąrašo, nepadaė korespondentui ir neprisiminė, kas ką laimėjo. Pašaliniai žmonės, patys gerai nežinodami, padavė klaidingus duomenis. Be to, ne daug kas žinojo, kad varžybos vyksta, rezultatai taip pat niekas nepaskelbė. Reikia žinoti, kad korespondentui ne visada įmanoma visur būti, viską matyti, viską žinoti. Ateity, negalint gauti patikimų žinių, korespondencijos nebus rašomos, nes už tai yra baramas ne kas kitas, bet tas, kuris parašo.

A. P-kis

BRADFORDAS

LIETUVOS KANKINIŲ MINĖJIMAS BRADFORDE

Bradfordo lietuviai kiekvienais metais minėjo birželinis trėmimus. Dabar galvoja, kad trėmimų prasmę reikia išplėsti ir jau šiais metais minės Lietuvos kankinius, nes ir tremtiniai, ir tie, kurie kentėjo Sibiro ar nacių koncentracijos stovyklose, ir tie, kurie buvo kankinami gestapo ar NKVD kalėjimuose, o ir tie, kurie buvo žudomi nacių ar Kremliaus budelių, yra lietuvių tautos kankiniai.

Jų prisiminimui birželio mėn. 15 d. (sekmadienį) rengia

LIETUVOS KANKINIŲ MINĖJIMĄ. Minėjimo programa tokia: 12.30 val. šv. ONOS bažnyčioje iškilmingos pamaldos, 4.00 val. Vyčio klubo salėje kun. J. Kuzmickio paskaita, kankinių atsiminimai ir kita.

Visi vietos ir kitų kolonijų lietuviai kviečiami šiam minėjime dalyvauti, nes tai pirmas toks minėjimas ne tik Bradford, bet ir visoje D. Britanijoje.

DBLS Bradfordo sk. Valdyba

LIET. SODYBA

NEPAMIRŠKIME SĄSKRYDŽIO IR MINĖJIMO

Jau pakartotinai buvo skelbta, kad gegužės 24-25 d. L. Sodyboje vyksta sąskrydis ir 20-ties metų minėjimas. Papildant ankščiau skelbtąją programą, pranešama, kad pamaldos bus 11.00 val. Mišias laiko kun. dr. J. Sakevičius, MIC, pamokslą saką kun. A. Geryba.

Be to, primenama, kad naujai išdekoruotos Sodybos namo patalpos bus papuoštos M. K. Čiurlonio paveikslų reprodukcijomis.

S. Kasparas,

L. Namų Akc. B-vės ir DBLS Socialinių Reikalų vedėjas

VOKIETIJA

MOTINŲ PAGERBIMAS LUEBECKE

Gegužės 11 d. Luebecke gyvenę lietuviai skaitlingai susirinko į pamaldas šv. Jėzaus širdies bažnyčios kriptoje. Iškilmingas šv. Mišias aukėjo dekanas Vaclovas Šarka, atvykęs iš Hamburgo, ir pasakė Motinos Dienos proga pritaikytą pamokslą. Pamaldose nemaža dalyvavo lenkų ir vokiečių tikinčiųjų.

Po pamaldų lietuviai susirinko į užsieniečiams katalikams skirtą salę prie „Haus Simeon“ senelių namų prieglaudos pagerbti motinas. Pačios mamytės padengė gražiai ir turtingai stalus, o dekanas V. Šarka, atsinešęs iš savo „brickelės“ įvairių saldumynų, dešrų ir pyragų, dar daugiau juos praturtino. Taipgi dekanas šį kartą Luebecko mamytės ir svečius pavaišino Kubos nepaprastai skaniu likeriu. Čia pabūmėta, kad gegužės 3 d., grįžtant iš Salzgitte — Lebenstedt lietuviško pagerimo į namus, sprogus „brickelės“ padangai, tik per plauką dekanas V. Šarka ir su juo važiuosieji išvengė skaudžios auto avarijos. Dekanas pats sako, kad Dievas dar prailgino gyvenimą.

Vaišių metu dekanas V. Šarka kalbėjo apie motinos paskirtį šeimoje, tautoje ir visuomeniniame gyvenime. Neseniai iš Lietuvos atvykę lietuviai nuosirdžiai ir daug ką naujo papasakojo apie dabartinį gyvenimą Lietuvoje. Taip pat nepaprastai jaukioje ir šiltoje nuotaikoje prabėgo pora valandėlių laiko.

Po to dekanas V. Šarka išvyko atgal į Hamburgą, ten aukoti šv. Mišias Motinos Dienos proga ir pagerbti hamburgietes lietuves motinėles.

Luebecko lietuviai, ypač mamytės, yra nepaprastai dėkingi dekanui V. Šarkai už gražiai suorganizuotą ir finansuotą motinų pagerbimą Luebecke.

J. Pyragas

SKELBIMAS

Turinti prie Paryžiaus savo namus, 55 metų lietuvių moteris nori susipažinti su maždaug tokio pat amžiaus negeriančiu vyru. Rašyti: Tony Burger, 36, Av., Jussieu Villepinte 93420. France.

LIETUVIO NAMAS BE SAVOS SPAUDOS ATRODO NEJAUOKS IR SALTAS. AR SKAITOTE „E. LIETUVI“ IR NIDOS KLUBO KNYGAS?

Sklandytuvus BRO-17

Lietuvos sklandymo veteranas, konstruktorius Bronius Oškinis, sukūręs nemažą žinomų medinės konstrukcijos įvairaus tipo sklandytuvų, pastaruoju metu daugiausia dirba mokomųjų sklandytuvų srityje. 1947 m. rudenį Palangos paplūdimy B. Oškinis išbandė dar vieną savo kūrinį — mini sklandytuvą BRO-17, kurį pastatė su Palangos moksleivių pagalba. Sklandytuvas pavadintas „Birutėlė“. Tai mažiausias ir lengviausias mokomasis sklandytuvas. Jo svoris tik 43 kilogramai, o skridimo greitis nedidėsnis už 40 km/val. BRO-17 — mini sklandytuvas, kokio niekur pasaulyje nerasi. B. Oškinis šio sklandytuvo konstrukcijoje panaudojo dviejų plyšių sparną. Tą naujovę — plyšinį sparną pirmą kartą sklandytuvų statyboje konstruktorius panaudojo jau 1957 m., konstruodamas BRO-12.

BRO-17 turi 7 metrų ilgio sparnus, ju plotas — 9 kv. m. Sparnai iš šešių gabalų, nes per jų vidurį eina du aerodinaminiai plyšiai. Toks plyšinis sparnas žymiai padidina keliamos jėgos koeficientą, padeda sklandytuvui bematant atsisplėsti nuo žemės ir saugiai skristi nedideliu greičiu. Sklandytuvą gali pakilti ir orą paprasčiausiu būdu — tempiant virvę motociklo, automobilio arba nuo kalno prieš vėją pastumiant rankomis. Taip pat stipresniais vėjui pučiant, 50 metrų ilgio virvę traukėjęs, kaip aitvaras sklandytuvą kyla į padangę.

Bronius Oškinis suprojektavo ir antrą BRO-17 variantą, kurį pavadino „Antelė“. Tai BRO-17 su pridėta maža gondola, pavertus hidro sklandytuvu ir į orą išvelkamas motorine valtele. „Antelė“ bandė sėkmingai pats konstruktorius Klaipėdoje, mariose.

— Sena mano svajonė — duoti sparnus patiems jauniems, pamažu pildosi, — rašo B. Oškinis.

V. Peseckas, „T. Žodis“, Nr. 1

R. MEDVEDEVO KNYGA

Sovietų disidentas istorikas Roy Medvedevas paruošė knygą apie disidentų tarpusavio santykius ir Sovietų Sąjungos vyriausybės vidaus politiką. Spaudoje jau pasirodė tos knygos ištraukos ir komentarai, nors pati knyga dar tik baigiama spausdinti.

„Guardian“ (gegužės 14) pateikia trumpą Medvedevo knygos santrauką, iš kurios paaiškėja autoriaus nuomonės, ne visada sutampiančios su kitų disidentų (pvz. Solženicyno) nuomonėmis.

R. Medvedevas rašo, kad Kremlius labiau reaguoja į krašto gyventojų viešąją nuomonę, negu Vakaruose namoma. Jis nepatiria Vakarams boikotuoti Sov. Sąjungos, nes tai stiprina reakcionierius. Kremlius esąs susirūpinęs dėl kairiųjų įtakos didėjimo Prancūzijoje ir Italijoje — tuo pačiu silpnėjanti Sov. Sąjungos pozicija komunistiniame judėjime. Medvedevas nesutinka su Solženicyno politinėmis idėjomis ir pataria jam nesikišti į politiką, o užsiminti vien tik rašymu. Pagaliau knygoje spausdinamas vakariečių socialistų atsakymas Medvedevui į jo kvietimą kairiosioms socialistų grupėms bendradarbiauti su Sovietų disidentais.

Atordo, kad knyga gali dar labiau išryškinti nesutarimus, atsiradusius pačių disidentų tarpe tiek Sov. Sąjungoje, tiek Vakaruose.

SUKIAI PARASYTI KRAUJU

Pietų Korėjoje jauni žmonės demonstracijoje perspėjo vidurius, kad galėtų savo krauju išrašyti šūkius prieš gresiančią šiauriečių agresiją. Demonstrantai Seule sudegino šiaur. Korėjos prezidento Kim Il-sung iškamšį.

PRANAŠAUJA HITLERIO LIKIMĄ

Trisdešimties metų nuo karo pabaigos proga Kinijos „Peking People's Daily“ išdėjo straipsnį, labai smarkiai puolant Brežnevą ir Kosyginą. „Sovietų Sąjunga šiandien valdo Hitlerio tipo buržuaziniai diktatoriai“. Jie siekią to paties tikslo, kaip Hitleris — užvaldyti visą pasaulį. Pagyręs Staliną, laikraštis pranašauja, kad Brežnevas ir Kosyginas bus išmesti į tą patį istorijos šiukšlyną, kaip ir Hitleris.

Šis išpuolis daug ką nustebo, nes seniai buvo pranešta, kad susitarta dėl derybų procedūros.

GERIAUSIA DOVANA — LIETUVIŠKA KNYGA

V. Liulevičius — Lietuvių tautos ir valstybės istorija, II dalis \$2.65
P. Girdžiūnas — Tos pačios motinos sūnys \$2.40

K. Barauskas — Prisikėlimo žmonės \$2.40

K. Škirpa — Sukilimas, 583 psl., kiet. virš. \$6.45

P. Naujokaitis — Lietuvių Literatūros istorija \$5.10

J. Gutauskas — Krikščionybė Lietuvoje \$2.65

S. Barzdukas — Lietuvis savo tautoje valstybėje, bendruomenėje \$2.65

V. Sruogienė — B. Sruoga mūsų atsiminimuose \$6.10

Šias ir daug kitų knygų galima gauti pas „DAINORĄ“, 14, Priory Rd., KEW — Surrey.